

PIŚMIENNICTWO

Gibbons B., Brough P. 1995. *Atlas roślin Europy Północnej i Środkowej*. Multico, Warszawa.

Kalicka M., Szymanowski T. 1982. *Rośliny ozdobne dla Technikum Terenów Zieloni, cz. I*. Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.

Kondracki J. 1981. *Geografia fizyczna Polski*. PWN, Warszawa.

Matuszkiewicz W. 1981. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN, Warszawa.

Rothmaler W. i in. 1981. *Exkursionsflora für die Gebiete der DDR und der BRD, Band 2, Gefäßpflanzen*. Volk und Wissen Volkseigener Verlag, Berlin.

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1986. *Rośliny polskie*. PWN, Warszawa.

Wykaz gatunków porostów chronionych w Polsce

W rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. (Dz. U. nr 41, poz. 214) w sprawie ochrony gatunkowej roślin za podlegające ochronie ściśle uznaje się następujące gatunki:

„103) brodaczkowate (*Usneaceae*) – wszystkie gatunki,

104) granicznikowate (*Stictaceae*) – wszystkie gatunki,

105) pawężnicowate (*Peltigeraceae*) – wszystkie gatunki, z wyjątkiem pawężnicy rudawej (*Peltigera rufescens*) i pawężnicy drobnej (*Peltigera spuria*),

106) tarczownicowate (*Parmeliaceae* sensu lato) wszystkie gatunki, z wyjątkiem pustułki pęcherzykowatej (*Hypogymnia physodes*), tarczownicy bruzdkowanej (*Parmelia sulcata*) i płucnicy islandzkiej (*Cetraria islandica*),

107) obrostnica (*Anaptychia*) – wszystkie gatunki,

108) błyskotka (*Fulgensia*) – wszystkie gatunki,

109) czasznik modrozielony (*Imadophila ericetorum*),

110) chróścik (*Stereocaulon*) – wszystkie gatunki,

111) chrobotek (*Cladina*) – wszystkie gatunki”.

Ponadto w § 4 za podlegającą ochronie częściowej uznaje się płucnicę islandzką (*Cetraria islandica*).

Zacytowany powyżej fragment rozporządzenia jest niepraktyczny, ponieważ wymaga od czytelnika znajomości taksonomii porostów (jakie rodzaje należą do wymienionych rodzin porostów?) oraz listy gatunków występujących w Polsce, uściślenie której nawet specjalistom sprawia niemałe kłopoty.

Wobec coraz liczniejszych próśb o rozwinięcie syntetycznej listy zawartej w rozporządzeniu na formę bardziej zrozumiałą i nadającą się do wykorzystania w praktyce ochrony flory (i nie tylko), przygotowałem pełen wykaz gatunków porostów podlegających ochronie prawnej. Nomenklaturę porostów podałem według swojego opracowania (Fałtynowicz 1993), uwzględniając późniejsze zmiany taksonomiczne dotyczące rodzajów *Cetraria* s. l. i *Pleurosticta* (Lumbach i in. 1988, Randlane, Saag 1993). Po nazwie niektórych gatunków umieściłem w nawiasach ważniejsze i częściej używane synonimy. Za konieczne uznałem również podanie polskich nazw gatunków, ponieważ wymieniane są one w rozporządzeniu. Większość tych nazw cytuję według Nowaka i Tobolewskiego (1975) oraz Fałtynowicza (1995), ale niektóre wprowadziłem po raz pierwszy.

Wykaz zawiera 240 gatunków porostów, co stanowi około 15% ogółu lichenoflory Polski (por. Fałtynowicz 1993). Uwzględniono w nim również taksony, które na obszarze naszego kraju prawdopodobnie już wyginęły (por. Cieśliński i in. 1992); oznaczono je w tekście znakiem „†”. Gatunki podano w takiej kolejności, w jakiej wymieniane są w rozporządzeniu jednostki taksonomiczne wyższego rzędu, do których należą.

Rodzina: *USNEACEAE* – brodaczkowate

ALECTORIA nigricans (Ach.) Nyl. – żyłecznik czerniejący

A. ochroleuca (Hoffm.) Massal. – żyłecznik halny

A. sarmentosa (Ach.) Ach. – żyłecznik zwisający

BRYORIA abietina (Bystrek) Bystrek [*Bryopogon abietinus* Bystrek] – włośotka jodłowa

B. bicolor (Ehrh.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria bicolor* (Ehrh.) Nyl., *Bryopogon bicolor* (Ehrh.) B. Stein] – włośotka dwubarwna

B. capillaris (Ach.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria capillaris* (Ach.) Cromb., *A. cana* (Ach.) Leighton, *Bryopogon capillaris* (Ach.) Bystrek, *B. canus* (Ach.) Choisy] – włośotka cieniutka

B. carpatica (Mot.) Bystrek [*Alectoria carpatica* Mot., *Bryopogon carpaticus* (Mot.) Bystrek] – włośotka karpacka

B. catharinae (Räs.) Bystrek [*Alectoria catharinae* Räs., *Bryopogon catharinae* (Räs.) Bystrek] – włośotka Katarzyny

B. chalybeiformis (L.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria chalybeiformis* auct., *Bryopogon chalybeiformis* (L.) Link.] – włośotka turniowa

B. flexuosa (Mot.) Bystrek [*Alectoria flexuosa* Mot., *Bryopogon flexuosus* (Mot.) Bystrek] – włośotka pogięta

B. fremontii (Tuck.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria fremontii* Tuck.] – włośotka zwiewna

- † *B. furcellata* (Fr.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria nidulifera* Norrlin] – włośotka gniazdowa
- B. fuscescens* (Gyelnik) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria fuscescens* Gyelnik, *A. crispa* Mot., *A. positiva* (Gyelnik) Mot., *Bryoria crispa* (Mot.) Bystrek, *Bryopogon crispus* (Mot.) Bystrek, *B. positivus* Gyelnik] – włośotka brązowa
- B. fuscidula* (Arnold) Bystrek [*Alectoria fuscidula* (Arnold) Vainio, *Bryopogon fuscidulus* (Arnold) Bystrek] – włośotka brodata
- B. haynaldii* (Gyelnik) Bystrek [*Alectoria haynaldii* Gyelnik, *Bryopogon haynaldii* Gyelnik] – włośotka delikatna
- B. implexa* (Nyl. ex Stiz.) Bystrek [*Alectoria implexa* Nyl. ex Stiz.] – włośotka spleciona
- B. intricans* (Vainio) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria intricans* (Vainio) Mot., *Bryopogon intricans* (Vainio) Bystrek] – włośotka poplątana
- B. kummerleana* (Gyelnik) Bystrek [*Alectoria kummerleana* Gyelnik, *Bryopogon kummerleanus* Gyelnik] – włośotka Kümmerlego
- B. lanestris* (Ach.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria lanestris* (Ach.) Gyelnik, *Bryopogon lanestris* (Ach.) Gyelnik] – włośotka wełnista
- B. mirabilis* (Mot.) Bystrek [*Alectoria mirabilis* Mot., *Bryopogon mirabilis* (Mot.) Bystrek] – włośotka osobliwa
- B. motykana* (Bystrek) Bystrek [*Alectoria motykana* Bystrek, *Bryopogon motykanus* (Bystrek) Bystrek] – włośotka Motyki
- B. nadvornikiana* (Gyelnik) Brodo & C. Hawksw. [*Alectoria nadvornikiana* Gyelnik, *A. altaica* (Gyelnik) Räs., *Bryopogon altaicus* Gyelnik] – włośotka Nádvormnika
- B. pseudofuscescens* (Gyelnik) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria pseudofuscescens* Gyelnik] – włośotka brunatnawa
- B. setacea* (Ach.) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria setacea* (Ach.) Mot., *Bryopogon setaceus* (Ach.) Bystrek] – włośotka szczeciniasta
- B. smithii* (Du Rietz) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria smithii* Du Rietz] – włośotka Smitha
- B. sophiae* (Mot.) Bystrek [*Alectoria sophiae* Mot., *Bryopogon sophiae* (Mot.) Bystrek] – włośotka Zofii
- B. subcana* (Nyl. ex Stiz.) Bystrek [*Alectoria subcana* (Nyl. ex Stiz.) Gyelnik, *Bryopogon subcanus* (Nyl. ex Stiz.) Gyelnik] – włośotka ciemniejsza
- B. tatarkiewiczii* (Bystrek) Bystrek [*Bryopogon tatarkiewiczii* Bystrek] – włośotka Tatarkiewiczza
- B. tatica* (Mot.) Bystrek [*Alectoria tatica* Mot., *Bryopogon taticus* (Mot.) Bystrek] – włośotka tatrzańska
- B. vrangiana* (Gyelnik) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria vrangiana* Gyelnik, *Bryopogon vrangianus* Gyelnik] – włośotka Wranga
- DACTYLINA** *madreporiformis* (Ach.) Tuck. [*Dufourea madreporiformis* (Wulfen) Ach.] – koralinka rozgałęziona

EVERNIA divaricata (L.) Ach. [*Letharia divaricata* (L.) Hue] – mąkla rozłożysta

E. mesomorpha Nyl. – mąkla odmienna

E. prunastri (L.) Ach. – mąkla tarniowa

† **LETHARIA vulpina** (L.) Hue – jaskrota wilcza

PSEUDEPHEBE minuscula (Nyl. ex. Arnold) Brodo & D. Hawksw. [*Alectoria minuscula* (Arnold) Degel., *Parmelia minuscula* (Arnold) Nyl.] – nibywłostka kędzierzawa

P. pubescens (L.) Choisy [*Alectoria pubescens* (Nyl.) Degel., *Parmelia pubescens* (L.) Vainio] – nibywłostka wełnista

RAMALINA baltica Lettau – odnożyca bałtycka

R. calicaris (L.) Fr. – odnożyca rynienkowata

R. capitata (Ach.) Nyl. in Crombie [*R. strepsilis* (Ach.) A. Zahlbr.] – odnożyca murawkowata

R. carpatica Koerber – odnożyca karpacka

R. dilacerata (Hoffm.) Hoffm. [*R. minuscula* (Nyl.) Nyl.] – odnożyca drobna

R. farinacea (L.) Ach. [*R. fallax* Mot.] – odnożyca mączysta

R. fastigiata (Pers.) Ach. [*R. populina* (Hoffm.) Vainio] – odnożyca kępkowa

R. fraxinea (L.) Ach. – odnożyca jesionowa

R. intermedia Delise non auct. – odnożyca pośrednia

R. motykana Bystrek – odnożyca Motyki

R. obtusata (Arnold) Bitter – odnożyca tępa

R. pollinaria (Westr.) Ach. [*R. intermedia* auct. non Delise] – odnożyca opylona

† **R. polymorpha** (Liljeblad) Ach. – odnożyca zmienna

R. roesleri (Hochst. ex Schaerer) Hue – odnożyca Roeslera

† **R. sinensis** Jatta (*R. landroensis* Zopf) – odnożyca błoniasta

R. thrausta (Ach.) Nyl. [*Alectoria thrausta* Ach., *Ramalina crinalis* (Ach.) Gyelnik] – odnożyca włosowata

THAMNOLIA vermicularis (Swartz) Schaerer [*T. subuliformis* (Ehrh.) W. Culb., *T. subvermicularis* Asahina] – szydlinka różowa

USNEA arnoldii Mot. – brodaczką Arnolda

U. articulata Mot. – brodaczką członowaną

† **U. barbata** (L.) Weber in Wigg. – brodaczką właściwą

U. capillaris Mot. – brodaczką włosowatą

U. carpatica Mot. – brodaczką karpacką

U. carpinea Bystrek – brodaczką grabową

U. caucasica Vainio – brodaczką kaukaską

† **U. cavernosa** Tuck. – brodaczką jamkową

U. ceratina Ach. – brodaczką rogowatą

- U. chaetophora* Stirton – brodaczka pajęczynowata
U. compacta Mot. – brodaczka zbita
† *U. cornuta* Koerber – brodaczka szydłowata
† *U. diplotypus* Vainio – brodaczka skalna
U. dolosa Mot. – brodaczka zwodnicza
† *U. esthonica* Räs. – brodaczka estońska
U. faginea Mot. – brodaczka buczynowa
U. filipendula Stirton [*U. dasypoga* (Ach.) Röhl., *U. subluxa* Vainio] – brodaczka zwyczajna
† *U. flagellata* Mot. – brodaczka biczykowata
U. florida (L.) Weber in Wigg. – brodaczka nadobna
† *U. foveata* Vainio – brodaczka bruzdkowana
U. fragillescens Havaas ex Lynge – brodaczka wysmukła
U. fulvoreagens (Räs.) Räs. – brodaczka rozpięchła
U. glabrata (Ach.) Vainio – brodaczka łysiejąca
† (?) *U. glabrescens* (Nyl. ex Vainio) Vainio [*U. extensa* Vainio, *U. distincta* Mot.] – brodaczka szczelinowata
U. glauca Mot. – brodaczka sina
† *U. glaucescens* Vainio – brodaczka sinawa
U. hirta (L.) Weber in Mot. – brodaczka kępkowa
† *U. hirtella* Mot. – brodaczka kosmata
U. lapponica Vainio – brodaczka lapońska
U. laricina Vainio – brodaczka modrzewiowa
† *U. leiopoga* Mot. – brodaczka gładka
† *U. longissima* Ach. – brodaczka najdłuższa
U. monstrosa Vainio – brodaczka niezwykła
† *U. muricata* Mot. – brodaczka ostra
U. neglecta Mot. – brodaczka zaniedbana
U. pendulina Mot. – brodaczka obwisła
U. perplectans Stirton – brodaczka południowa
U. prostrata Vainio – brodaczka wyprostowana
† *U. rigida* (Ach.) Mot. [*U. montana* Mot.] – brodaczka sztywna
U. rugulosa Vainio – brodaczka marszczona
† *U. scabrata* Nyl. – brodaczka szorstka
U. scrobiculata Mot. – brodaczka dziobata
† *U. silesiaca* Mot. – brodaczka śląska
† *U. smaragdina* Mot. – brodaczka szmaragdowa
† *U. sorediifera* Mot. – brodaczka sorediowa
U. subfloridana Stirton [*U. comosa* (L.) Vainio] – brodaczka kędzie-rzawa
† *U. sylvatica* Mot. – brodaczka leśna
U. tenax Mot. – brodaczka smukła
† *U. uncinulata* Mot. – brodaczka haczykowata
U. wasmuthii Räs. – brodaczka Wasmutha

Rodzina: **STICTACEAE** – granicznikowate

- † **LOBARIA linita** (Ach.) Rabenh. [*Sticta linita* Ach.] – granicznik lśniący
L. pulmonaria (L.) Hoffm. [*Sticta pulmonaria* (L.) Biroli] – granicznik płucnik
L. scrobiculata (Scop.) DC. [*L. verrucosa* (Huds.) Hoffm.] – granicznik tarczownicowy
L. virens (With.) Laundon [*L. laetevirens* (Lightf.) A. Zahlbr.] – granicznik wykwintny
STICTA fuliginosa (Hoffm.) Ach. – podgranicznik ponury
† **S. sylvatica** (Huds.) Ach. – podgranicznik leśny

Rodzina: **PELTIGERACEAE** – pawężnicowate

- NEPHROMA arcticum** (L.) Torss. – pawężniczka arktyczna
N. bellum (Sprengel) Tuck. – pawężniczka gładka
N. expallidum (Nyl.) Nyl. – pawężniczka jaśniejsza
N. laevigatum Ach. non auct. – pawężniczka zachodnia
N. parile (Ach.) Ach. – pawężniczka sorediowa
N. resupinatum (L.) Ach. [*N. tomentosum* (Hoffm.) Flotow] – pawężniczka odwrócona
PELTIGERA aphthosa (L.) Willd. – pawężnica brodawkowata
P. canina (L.) Willd. – pawężnica psia
P. collina (Ach.) Schrader [*P. scutata* (Dickson) Duby] – pawężnica pagórkowa
P. degenii Gyelnik [*P. nitens* (Anders) Gyelnik] – pawężnica Degena
P. elisabethae Gyelnik – pawężnica Elżbiety
P. horizontalis (Huds.) Baumg. – pawężnica rozłożysta
P. hymenina (Ach.) Delise [*P. lactucifolia* (With.) Laundon, *P. polydactyla* (Necker) Hoffm. var. *crassoides* Gyelnik] – pawężnica sałatowa
P. lepidophora (Nyl. ex Vainio) Bitter – pawężnica tarczkwata
P. leucophlebia (Nyl.) Gyelnik – pawężnica żyłkowana
P. malacea (Ach.) Funck – pawężnica jabłkowata
P. membranacea (Ach.) Nyl. – pawężnica pergaminowa
P. monticola Vitik. – pawężnica forteczna
P. neckeri Hepp ex Müll. Arg. [*P. polydactyloides* Nyl.] – pawężnica Neckera
P. neopolydactyla (Gyeln.) Gyeln. – pawężnica nibypalczasta
P. polydactylon (Necker) Hoffm. – pawężnica palczasta
P. ponojensis Gyelnik – pawężnica węgierska
P. praetextata (Flk.) Zopf [*P. subcanina* Gyelnik] – pawężnica łuseczkowata

- P. scabrosa* Th. Fr. – pawężnica szorstka
P. venosa (L.) Hoffm. – pawężnica żeberkowata
P. virescens (J. Steiner) Gyelnik – pawężnica zielonkawa
SOLORINA bispora Nyl. – dołczanka dwuzarodnikowa
S. crocea (L.) Ach. – dołczanka szafranowa
S. saccata (L.) Ach. – dołczanka torbiasta
S. spongiosa (Ach.) Anzi – dołczanka gąbczasta

Rodzina: **PARMELIACEAE** sensu lato – tarczownicowate

- ALLANTOPARMELIA alpicola** (Th. Fr.) Essl. [*Parmelia alpicola* Th. Fr., *Hypogymnia alpicola* (Th. Fr.) Haavas] – czarniaczek alpejski
ALLOCETRARIA cucullata (Bellardi) Randal. & Saag [*Cetraria cucullata* (Bell.) Ach.] – oskrzelka rynienkowata
A. nivalis (L.) Randal. & Saag [*Cetraria nivalis* (L.) Ach.] – oskrzelka niwalna
ARCTOPARMELIA centrifuga (L.) Hale [*Parmelia centrifuga* (L.) Ach.] – tapetka pierścieniowata
A. incurva (Pers.) Hale [*Parmelia incurva* (Pers.) Fr.] – tapetka pokrzywiona
BRODOA atrofusca (Schaeerer) Goward [*Hypogymnia atrofusca* (Schaeerer) Räs] – ustupka brunatna
B. intestiniiformis (Vill.) Goward [*Hypogymnia encausta* (Sm.) W. Wats] – ustupka halna
CETRARIA aculeata (Schreber) Ach. [*Coelocaulon aculeatum* (Schreber) Link, *Cornicularia aculeata* (Schreber) Ach.] – płucnica koleczasta
C. commixta (Nyl.) Th. Fr. – płucnica czarniawa
C. delisei (Bory ex Schaeerer) Nyl. – płucnica Delisa
C. ericetorum Opiz [*C. crispa* (Ach.) Nyl.] – płucnica kędzierzawa
C. hepatizon (Ach.) Vainio – płucnica wątrobiasta
C. islandica (L.) Ach. – płucnica islandzka
C. muricata [*Coelocaulon muricatum* (Ach.) Kärnefelt, *Cornicularia muricata* (Ach.) Ach.] – płucnica darenkowa
C. odontella (Ach.) Ach. [*Cornicularia odontella* (Ach.) Röhl.] – płucnica krucha
CETRELIA cetrarioides (Delise ex Duby) W. Culb. & C. Culb. [*Parmelia cetrarioides* (Delise ex Duby) Nyl.] – nibypłucnik kędzierzawy
C. olivetorum (Nyl.) W. Culb. & C. Culb. [*Parmelia olivetorum* Nyl.] – nibypłucnik wątpliwy

- CORNICULARIA normoerica** (Gunn.) Du Rietz – rożynka północna
- FLAVOPARMELIA caperata** (L.) Hale [*Parmelia caperata* (L.) Ach.] – żółtlica chropowata
- FLAVOPUNCTELIA flaentior** (Stirton) Hale [*Parmelia andreana* Müll. Arg.] – zeżyca seledynowa
- HYPOGYMNIA austerodes** (Nyl.) Räs. [*Parmelia austerodes* (Nyl.) Nyl.] – pustułka brunatniejąca
- H. bitteri** (Lyngé) Ahti [*H. obscurata* (Bitter) Räs., *Parmelia obscurata* (Ach.) Bitter] – pustułka Bittera
- H. farinacea** Zopf [*H. bitteriana* (A. Zahlbr.) Räs., *Parmelia bitteriana* A. Zahlbr., *P. farinacea* Bitter] – pustułka oprószona
- H. tubulosa** (Schaerer) Havaas [*Parmelia tubulosa* (Schaerer) Bitter] – pustułka rurkowata
- H. vittata** (Ach.) Parr. [*Parmelia vittata* (Ach.) Nyl.] – pustułka rozdęta
- HYPOTRACHYNA revoluta** (Flk.) Hale [*Parmelia revoluta* Flk.] – przysrumyicznik pustułkowy
- † **H. sinuosa** (Sm.) Hale [*Parmelia sinuosa* (Sm.) Ach.] – przysrumyicznik wykwintny
- IMSHAUGIA aleurites** (Ach.) S.F. Meyer [*Parmeliopsis aleurites* Nyl.] – popielak pylasty
- MELANELIA exasperata** (de Not.) Essl. [*Parmelia aspera* Massal.] – przylepka szorstka
- M. exasperatula** (Nyl.) Essl. [*Parmelia exasperatula* Nyl.] – przylepka łuseczkowata
- M. fuliginosa** (Fr. ex Duby) Essl. [*Parmelia fuliginosa* (Wib.) Nyl.] – przylepka okopcona
- M. glabra** (Schaerer) Essl. [*Parmelia glabra* (Schaerer) Nyl.] – przylepka lysiejąca
- M. granulosa** (Lyngé) Essl. [*Parmelia disjuncta* Erichsen] – przylepka oddzielona
- M. incolorata** (Parr.) Essl. [*Parmelia elegantula* (A. Zahlbr.) Szatala] – przylepka wytworna
- M. laciniatula** (Olivier) Essl. [*Parmelia laciniatula* (Olivier) A. Zahlbr.] – przylepka listeczkowata
- M. olivacea** (L.) Essl. [*Parmelia olivacea* (L.) Ach.] – przylepka oliwkowa
- M. panniformis** (Nyl.) Essl. [*Parmelia panniformis* (Nyl.) Vainio] – przylepka strzępiasta
- M. sorediata** (Ach.) Goward & Ahti [*Parmelia sorediosa* Almb.] – przylepka sorediowa
- M. stygia** (L.) Essl. [*Parmelia stygia* (L.) Ach.] – przylepka żałobna

- M. subargentifera** (Nyl.) Essl. [*Parmelia verruculifera* Nyl.] – przylepka brodawkowata
- M. subaurifera** (Nyl.) Essl. [*Parmelia subaurifera* Nyl.] – przylepka złotawa
- NEOFUSCELIA loxodes** (Nyl.) Essl. [*Parmelia isidiotyta* Nyl.] – brunka isidiowa
- N. pulla** (Ach.) Essl. [*Parmelia pulla* Ach.] – brunka drobna
- N. verruculifera** (Nyl.) Essl. [*Parmelia isidiotyta* Nyl. var. *glomellifera* (Nyl.) Maas G.] – brunka zmienna
- NEPHROMOPSIS laureri** (Krempelh.) Kurok. [*Cetraria laureri* Kremp.] – pawężnik Laurera
- PARMELIA discordans** Nyl. in Brenn. – tarczownica czerwieniejąca
- P. omphalodes** (L.) Ach. – tarczownica ścienna
- P. saxatilis** (L.) Ach. – tarczownica skalna
- P. submontana** Nádv. ex Hale [*Parmelia contorta* Duby] – tarczownica pogięta
- PARMELINA pastillifera** (Harm.) Schub. & Klem. [*Parmelia scortea* (Ach.) Ach. var. *pastillifera* (Harm.) Grummann] – szarzynka brodawkowata
- P. quercina** (Willd.) Hale [*Parmelia quercina* (Willd.) Vainio] – szarzynka dębowa
- P. tiliacea** (Hoffm.) Hale [*Parmelia scortea* (Ach.) Ach.] – szarzynka skórzasta
- PARMELIOPSIS ambigua** (Wulfen in Jacq.) Nyl. – płaskotka rozlana
- P. hyperopta** (Ach.) Arnold – płaskotka regłowa
- PARMOTREMA arnoldii** (Du Rietz) Hale [*Parmelia arnoldii* Du Rietz] – kobiernik Arnolda
- P. chinense** (Osbeck) Hale & Ahti [*Parmelia trichotera* Hue] – kobiernik orzęsiony
- P. crinitum** (Ach.) Choisy [*Parmelia crinita* Ach.] – kobiernik postrzępiony
- P. stuppeum** (Taylor) Hale [*Parmelia trichotera* Hue var. *claudelii* (Harm.) Du Rietz] – kobiernik wybredny
- PLATISMATIA glauca** (L.) W. Culb. & C. Culb. [*Cetraria glauca* (L.) Ach.] – płucnik modry
- PLEUROSTICTA acetabulum** (Neck.) Elix & Lumbsch [*Parmelia acetabulum* (Necker) Duby] – wabnica kielichowata
- PSEUDEVERNIA furfuracea** (L.) Zopf [*Parmelia furfuracea* (L.) Ach.] – mąklik otrębiasty

PUNCTELIA subrudecta (Nyl.) Krog [*Parmelia dubia* (Wulfen in Jacq.) Schaerer] – biedronecznik zmienny

RHIZOPLACA chrysoleuca (Sm.) Zopf. [*Lecanora chrysoleuca* (Sm.) Ach.] – przyplaszczka zielonawa

TUCKERMANNOPSIS chlorophylla (Willd.) Hale [*Cetraria chlorophylla* (Willd.) Vainio] – brązowniczką brzożowa

T. sepincola (Ehrh.) Hale [*Cetraria sepincola* (Ehrh.) Ach.] – brązowniczką plotowa

VULPICIDA pinastri J.–E. Mattsson & Lai [*Cetraria pinastri* (Scop.) Ach.] – złotlinką jaskrawą

V. tilesii (Ach.) J.–E. Mattsson & Lai [*Cetraria tilesii* Ach.] – złotlinką halną

XANTHOPARMELIA angustiphylla (Gyelnik) Hale [*Parmelia conspersa* (Ehrh.) Ach. var. *angustiphylla* Gyelnik] – żeluczką drobną

X. conspersa (Ach.) Hale [*Parmelia conspersa* (Ehrh.) Ach.] – żeluczką isidiową

X. mougeotii (Dietr.) Hale [*Parmelia mougeotii* Schaerer] – żeluczką Mougeota

X. somloensis (Gyelnik) Hale [*Parmelia conspersa* (Ehrh.) Ach. var. *stenophylla* Ach.] – żeluczką zmienną

Rodzina: **PHYSICIACEAE** – obrostowate

ANAPTYCHIA bryorum Poelt [*A. stippea* (Ach.) Nád.] – obrostrnica halną

A. ciliaris (L.) Koerber – obrostrnica rzęsowatą

A. crinalis (Schleicher in Schrader) Vězda [*A. ciliaris* (L.) Koerber var. *crinalis* (Schleicher in Schrader) Rabenh.] – obrostrnica wysmukłą

HETERODERMIA speciosa (Wulfen) Trevisan [*Anaptychia speciosa* (Wulfen.) Massal.] – turzynką okazałą

Rodzina: **CALOPLACACEAE** – jaskrawcowate

FULGENSIA bracteata (Hoffm.) Räs. [*Caloplaca bracteata* (Hoffm.) Jatta] – błyskotką brodawkowatą

F. fulgens (Swartz) Elenkin [*Caloplaca fulgens* (Swartz) Koerber] – błyskotką jasną

F. schistidii (Anzi) Poelt [*Caloplaca schistidii* (Anzi) A. Zahlbr.] – błyskotką mchową

Rodzina: **CLADONIACEAE** – chrobotkowate

- CLADINA arbuscula** (Wallr.) Hale & W. Culb. [*Cladonia sylvatica* auct.]
– chrobotka leśna
- C. ciliata** (Stirton) Trass var. *tenuis* (Flk.) Ahti & Lai [*Cladonia tenuis* (Flk.) Harm.] – chrobotka smukła
- C. mitis** (Sandst.) Hustich [*Cladonia mitis* Sandst.] – chrobotka łagodna
- C. portentosa** (Dufour) Follmann [*Cladonia impexa* Harm.] – chrobotka najeżona
- C. rangiferina** (L.) Nyl. [*Cladonia rangiferina* (L.) Weber in Wigg.] – chrobotka reniferowa
- C. stellaris** (Opiz) Brodo [*Cladonia alpestris* (L.) Rabenh.] – chrobotka alpejska
- C. stygia** (Fr.) Ahti [*Cladonia rangiferina* (L.) Weber in Wigg. for. *stygia* Fr.] – chrobotka czarniawa
- ICMADOPHILA ericetorum** (L.) A. Zahlbr. – czasznik modrozielony
- † **Leprocaulon microscopicum** (Vills) Gams [*Stereocaulon quisquilaria* (Leers) Hoffm.] – chróstelek malutki
- STEREOCAULON alpinum** Laur. – chróścik alpejski
- S. condensatum** Hoffm. – chróścik karłowaty
- S. dactylophyllum** Flk. [*S. coralloides* Fr., *S. spissum* Nyl. ex Hue] – chróścik palczasty
- S. evolutum** Graeve ex Th. Fr. – chróścik kępkowy
- S. incrustatum** Flk. – chróścik inkrustowany
- S. nanodes** Tuck. [*S. tyroliense* (Nyl.) Lettau] – chróścik drobny
- S. paschale** (L.) Hoffm. – chróścik pasterski
- S. pileatum** Ach. [*S. saxonicum* Bachm.] – chróścik główkowaty
- S. saxatile** H. Magn. – chróścik skalny
- S. spathuliferum** Vainio – chróścik górski
- S. tomentosum** Fr. – chróścik orzęsiony
- S. vesuvianum** Pers. [*S. denudatum* Flk.] – chróścik obnażony

Dziękuję mgr Jolancie Miądlikowskiej za przekazanie aktualnej listy polskich taksonów z rodzaju *Peltigera* oraz za krytyczne przejrzenie maszynopisu.

Wiesław Fałtynowicz

PIŚMIENICTWO

Cieśliński S., Czyżewska K., Fabiszewski J. 1992. *Czerwona lista porostów zagrożonych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z.). Wyd. 2, Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków, s. 57–74.

Fałtynowicz W. 1993. *A checklist of Polish lichen forming and lichenicolous fungi including parasitic and saprophytic fungi occurring on lichens*. Polish Botanical Studies 6: 1–65.

Fałtynowicz W. 1995. *Wykorzystanie porostów do oceny zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego*. Wyd. Centrum Edukacji Ekologicznej Wsi, Krosno.

Lumbsch H. T., Kothe H. W. & Elix J. A. 1988. *Resurrection of the lichen genus Pleurosticta Petrak (Parmeliaceae: Ascomycotina)*. Mycotaxon 33: 447–455.

Nowak J., Tobolewski Z. 1975. *Porosty polskie*. PWN, Warszawa.

Randlane T., Saag A. 1993. *World list of cetrarioid lichens*. Mycotaxon 47: 395–403.

OCHRONA ZWIERZĄT

Ślimaki (*Gastropoda*) rzeki Trzebyczki na terenie projektowanego rezerwatu przyrody „Antoniów” koło Dąbrowy Górniczej

Malakofauna wód płynących Górnego Śląska jest poznana fragmentarycznie (Strzelec 1993). Obserwowany stopień przekształceń antropogenicznych koryt rzecznych oraz właściwości fizyczno-chemicznych wody sugerują, że w tak niekorzystnych środowiskach faunę cechuje ubóstwo ilościowe i jakościowe. W odniesieniu do niektórych cieków tego regionu wnioszek ten okazuje się błędny.

Spośród zbadanych rzek wymienionego obszaru jedną z ciekawszych pod względem malakologicznym okazała się Trzebyczka, płynąca na północny wschód od Dąbrowy Górniczej. Badania nad jej malakofauną podjęto w związku z projektem utworzenia rezerwatu przyrody „Antoniów” w celu zachowania torfowiska przejściowego w dolinie Trzebyczki – lewobrzeżnego dopływu Czarnej Przemszy.

Trzebyczka jest niewielkim ciekim o długości 14 km i powierzchni dorzecza 53,1 km². Jej źródła znajdują się w lesie Mokrzyzna pod Tuczą Babą. Dodatkowo zasilana jest wodami źródeł wspomagających w Ząbkowicach. Na znacznej długości (od miejscowości Basiuła do ujścia) jest przekształcona antropogenicznie w wyniku przeprowadzonych prac regula-